

III.

KAKOVAI METEORKŐ.

Közli

Kováts Gyula.

1858. május 19. reggeli 8 óra tájban Csismasa György, Stanimir Tamás, Bardan Márton, Csinka Zsursz kakovai lakosok és juhászok, kik az úgynevezett „valya lui Mildin“-ben — melyet „Ponville“-nek is neveznek — juhaiknál tartózkodtak: tompa dörgést és rögtön reá zúgást hallottak a levegőben. Minthogy szép tiszta idő volt, azon véleményben voltak, hogy egy méhköpü rajzása okozta azon zúgást, mire igen hamar csalatkoztak véleményökben, midőn egy füstfellegecskétől körzött fekete tárgyat kimondhatlan sebességgel földre esni láttak. A nevezett tárgy a juhnyáj közelében esett le, s esés után rögtön egy taraczkdurrogáshoz hasonló dörgés hallatszott, melyet felemelkedő föllegecske követett. A fentemlített juhászok mindjárt azon ponthoz siettek, s a fűben mintegy 3 hüvelykre a földbe befürödött kis tömeget vettek észre, mely körül a fű elvult perzselve. Csinka Zsursz a pásztorok logidősbike, és a juhnyáj tulajdonosa a tömeget kezébe vette, s majdnem elviselhetetlen hőséget érzett, ő ezen tömeget a helység előljáróságának átszolgáltatta, honnan az oraviczai kerületi hatósághoz került. A hatóság meggyőződött, hogy ezen tömeg vékony fekete kéreggel bevont meteorkő, melyből egy kis darab hiányzott.

Azon pont, hol a meteorkő leesett, a Kakováról Komoristje felé vezető uttól jobbra 350 lépésnyire távolságra van.

Figyelemre méltó, hogy ugyanazon időben, azaz máj. 19-én reggeli 8 óra tájban nemcsak Kakova helységben, hanem Kis- és Nagy-Tikván, Greovátz, Majdan és Agadics helységekben is, előbb tompa dörgést, később zúgást hallottak.

A meteorkő 1 \mathcal{B} 1 egy lat nehézségű volt, fajsúlya 3,384, csak egy kis darabka töretett volt le belőle, Hörnes igazgató úr rajzot készített róla. Legnagyobb hossza $3\frac{3}{4}$ hüvelyk, két hüvelknyi magasság mellett, az egész kö igen élesen szegletes alapalakú kerekített ormokkal és csúcsokkal, fekete

kevessé fényes kéregtől egészen be van vonva, a felület mélyebb pontjain a kéreg durván hálózott, mintegy ránczos.

Hörnes ur ketté vágatta. A kő belsője egészbe véve világos-szürke, de helyenként sötétebb, sárgás-barna szabálytalan idomú legfelebb egy vonalnyi átmérőjű foltokkal sűrűn tarkázott, még pedig mind a simított, mind a törés-lapokon. Továbbá számos finom, legfeljebb egy vonalnyi átmérőjű vasrészecskék vannak benne. Az anyatömegben egyes világosabb, majdnem szürkés-fehér színű kerek foltok vannak, ezekben a fémvas majdnem egészen hiányzik. Ellenben vannak benn egészen sötétbarna színű egyes gölyöcskák is.

A kéreg félvonalnyi vastag, melyben vas van, éppen úgy mint a tömegben, még pedig nemcsak a belső oldalán vagy tömegében, hanem a külső felületén is. A legfeltűnőbb jelenség azonban a kéregnek tömege, mely érformán, vagy mintegy kitöltött hasadék úgy hatja át meg át a követ, egy $\frac{3}{4}$ vonalnyi vastag ilyenmű lemez a kő egész alsó részén átvonul, mit a felületen igen jól lehet látni. Ezen lemezen kívül még számos más hajszálrepedésekhez hasonló hasadékok láthatók, némelyek átvonulnak a világosabb pontokon, míg mások hosszában a sötétebb pontokban kiválólag egymás mellé sorakoznak, mintha valamely festőfolyadék hajcsövesség által felvettett volna.

Leginkább hasonlít Macao Rio grande de Norte Brasiliában (1836. 11. november. — Lu v é 1768. sept. 13.) az utóbbi a kakovaihoz hasonlít, és ebben is látszanak a kéreg anyagában erek, mint a kakovaiában.